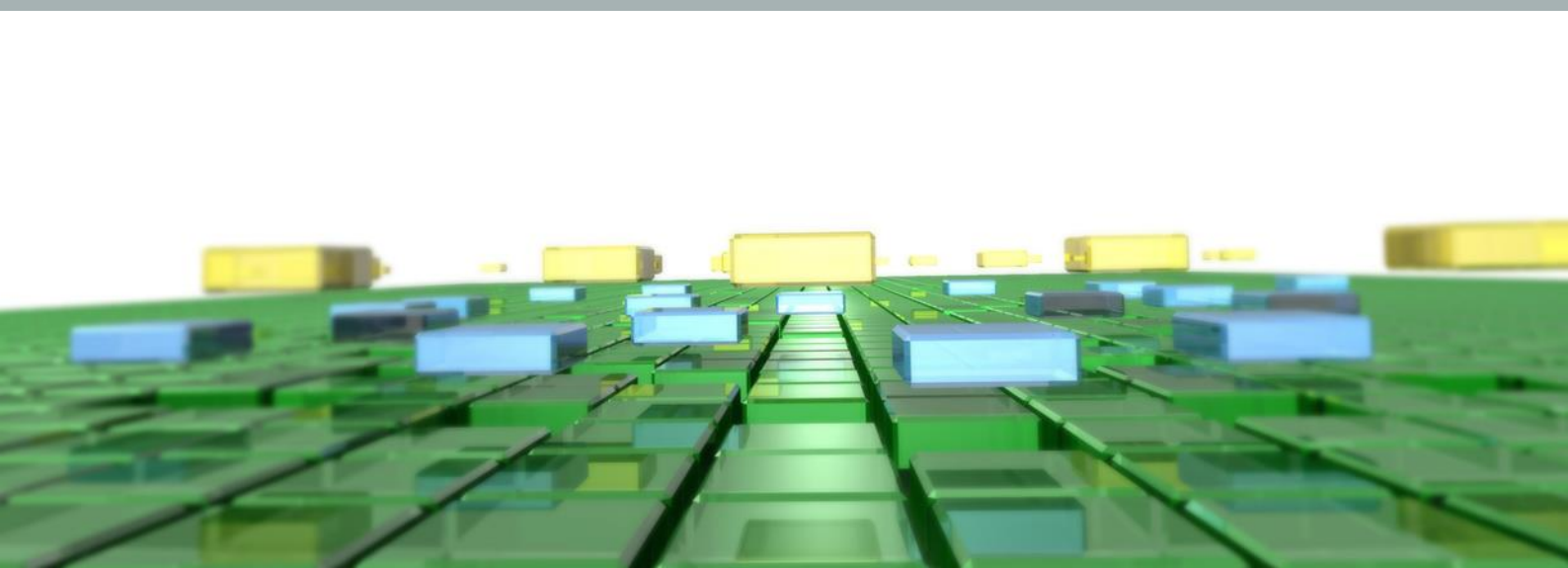

Ecologisch onderzoek gewone dwergvleermuis en huismus Markt 20-20a Beusichem

Gemeente Buren

Eindrapport

Ecologisch onderzoek gewone dwergvleermuis en huismus Markt 20-20a Beusichem
Gemeente Buren
Eindrapport

Rapportnummer: 211X08746

Datum: 5 oktober 2017

Contactpersoon opdrachtgever: Mevr. A. Broeders

Projectteam BRO: Reinoud Vermoolen, Ineke Kroes

Trefwoorden: Gewone dwergvleermuis, huismus, Flora- en fauna onderzoek

Bron foto kaft: BRO, abstract

Inhoudsopgave

pagina

1. AANLEIDING	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doel	3
1.3 Leeswijzer	3
2. OMSCHRIJVING PLANGEBIED	4
2.1 Huidige situatie	4
2.2 Aanwezige ecotopen	4
2.3 Toekomstige (geplande) situatie	5
3. WERKWIJZE	6
3.1 Vleermuizen	6
3.2 Huismussen	7
4. RESULTATEN	9
4.1 Vleermuizen per soort	9
4.2 Vleermuizen per functie	11
4.3 Huismussen	12
5. EFFECTENBEOORDELING	13
5.1 Vleermuizen	13
5.2 Huismussen	13
6. TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING	14
6.1 Vleermuizen	14
6.2 Huismussen	14
6.3 Volledigheid inventarisatie	14
7. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	15
7.1 Conclusies	15

1. AANLEIDING

1.1 Aanleiding

Aan de Markt 20 te Beusichem is de EMTÉ supermarkt gevestigd. De wens is er om het winkellopper-vlak uit te breiden, waarbij de huidige supermarkt wordt omgezet naar een COOP. Hiervoor zal een deel van de aanwezige bebouwing worden gesloopt of worden gerenoveerd en zal enige vegetatie w.o. hagen en struiken worden weggehaald.

Om te voldoen aan nationale en internationale regelgeving is het verplicht om, voordat de ingreep plaatsvindt, een onderzoek te doen naar het eventueel voorkomen van beschermde flora en fauna.

Om de effecten van de plannen op natuurwaarden te bepalen is door BRO in 2016 een verkennend veldbezoek (quickscan flora en fauna) uitgevoerd. Uit dat onderzoek bleek dat het plangebied mogelijk geschikt is voor gewone dwergvleermuis en huismus.

Door het verdwijnen en renoveren van de bebouwing en struik- en boombegroeiing kunnen mogelijk verblijfplaatsen van beide soorten verdwijnen.

1.2 Doel

Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen:

- Zijn er vaste rust- en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en huismus aanwezig binnen het plangebied?
- Zo ja, waar zijn deze aanwezig en hoe groot is de lokale (deel)populatie van de desbetreffende soort?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming?

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 geeft een beschrijving van het plangebied, voor wat betreft de huidige en de toekomstige situatie. In hoofdstuk 3 worden de methode van werken en de onderzoeksinspanning beschreven. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het vleermuis- en huismusonderzoek gepresenteerd. De mogelijke effecten van de ingreep worden, voor zover in dit stadium mogelijk, gerelateerd aan de aanwezige gewone dwergvleermuizen en huismussen in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 bestaat uit een korte bronnenlijst.

2.3 Toekomstige (geplande) situatie

De gewenste ontwikkeling betreft het uitbreiden van de bedrijfsbebouwing aan de achterzijde (noordzijde), de aanleg van parkeerplaatsen aan de zuidwestzijde, het vervangen van daken, een nieuwe inrichting en enkele kleinere aanpassingen aan de buitenzijde van de huidige supermarkt.. Hiervoor zullen bestaande onderdelen van de aanwezige bebouwing gesloopt en/of vervangen worden. Vegetatie in de vorm van kruidvegetatie, hagen en struiken/jonge bomen wordt weggehaald. Naar verwachting zullen de twee opgaande en vrijstaande bomen aan de zuid- en westzijde behouden blijven. Zie onderstaande afbeeldingen (figuur 3 en 4) voor (het verschil tussen) de huidige en toekomstige situatie.

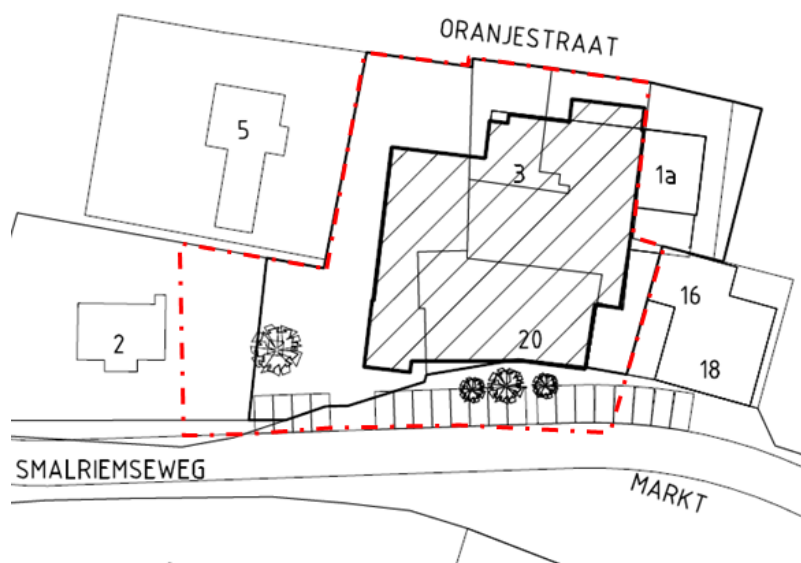

Fig. 3. Situatietekening huidige situatie

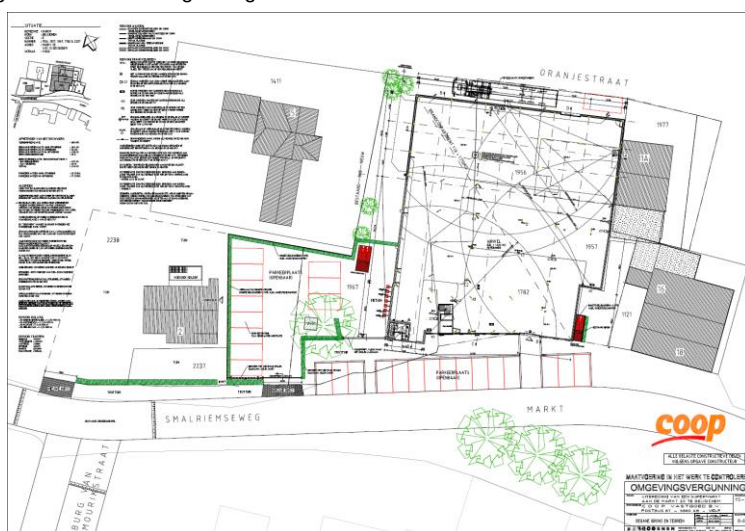

Fig. 4. Situatietekening toekomstige situatie

3. WERKWIJZE

3.1 Vleermuizen

De vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd aan de hand van het vleermuizenprotocol (2017) dat is opgesteld door Gegevensautoriteit Natuur (GAN), Netwerk Groene Bureaus (NGB) en Zoogdiervereniging. Tijdens de veldbezoeken is op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Vleermuizen maken gebruik van echolocatie om zich te oriënteren in een gebied en voor het lokaliseren van prooien tijdens de jacht. Deze echolocatie vindt plaats door middel van ultrasone geluiden die de vleermuis produceert en zijn soort specifiek. Met behulp van een ultrasounddetector (batdetector) kunnen deze geluiden voor mensen hoorbaar worden gemaakt. Tijdens het onderzoek is gebruikgemaakt van een Petterson D240x ultrasounddetector (batdetector) en een sterke zaklamp (TK41 Max 860 Lumens). Met een Edirol R-09 RH digitale recorder zijn geluidsopnamen gemaakt die later zijn geanalyseerd met behulp van het programma Bat Sound Pro 3.31b. Verder is gebruik gemaakt van een Elekon Batlogger M, een zeer gevoelige heterodyne batdetector die niet alleen het geluid registreert, maar ook de exacte locatie van het vleermuisgeluid, de tijd van de waarneming, en de exacte lokale weersomstandigheden op dat moment.

Op basis van de aanwezige ecotopen zijn de volgende functies te verwachten:

- Vliegroutes en foerageergebieden;
- Paarverblijven;
- Kraamverblijven;
- Zomerverblijf.

Er zijn in het voorjaar twee veldinventarisaties geweest. De eerste veldinventarisatie vond plaats op 8 juni 2017, 's morgens vroeg voorafgaand en tijdens zonsopkomst. De waarnemingen zijn voornamelijk gedaan vanaf de Markt, vanaf de Oranjestraat en vanaf de zijtuin tussen het adres Oranjestraat 5 en de EMTE-supermarkt, waarbij de meeste aandacht uitging naar de delen aan de Oranjestraat, gezien het feit dat daar de feitelijke ingreep gaat plaatsvinden.

Op 9 juli is een tweede inventarisatie uitgevoerd, voorafgaand, tijdens en na zonsondergang. De waarnemingen waren hier eveneens vanaf de Markt, vanaf de Oranjestraat en vanaf de zijtuin van het adres Oranjestraat 5.

Alle inventarisaties vonden plaats onder gunstige weersomstandigheden (zie tabel 1).

3.2 Huismussen

Werkwijze

Er zijn een tweetal inventarisatiebezoeken gebracht aan de planlocatie op respectievelijk 4 en 18 april 2017. De weersomstandigheden tijdens de inventarisatiebezoeken waren goed (grotendeels droog, niet te koud en geen harde wind, zie tabel 1).

Tijdens de inventarisaties is bij het plangebied gepost vanaf meerdere overzichtspunten en gelet op broedende en/of broedverdachte (zingende) vogels. Daarnaast is gelet op het gebruik van het plangebied door huismussen als foerageergebied en/of schuilgelegenheid. Waarnemingen in en direct rondom het plangebied zijn vervolgens op kaart ingetekend. De gevolgde onderzoeksmethode voor huismus is gestoeld op de in 2014 door RVO uitgebrachte soortenstandaard voor huismus en is tevens bruikbaar conform de door de BIJ12 geactualiseerde soortenstandaard huismus¹, zie onder.

De aanwezigheid van een nest van een huismus kan als volgt worden aangetoond:

- ❖ een nestindicatieve waarneming:
 - een nest of nestbouw (figuur 7) of
 - bezoek van een huismus aan een waarschijnlijke nestplaats. Het nest zelf is vaak niet zichtbaar, maar grassprietten of veertjes steken uit; of
 - transport van voedsel of ontlastingspakketjes of
 - bedelende jongen in een nest. Vlak voor het uitvliegen zijn de jongen goed te horen en steken hun kopjes uit de nestopening.
- ❖ een waarneming in potentieel broedbiotoop
Minimaal één waarneming in potentieel broedbiotoop in de periode 1 april tot en met 20 juni van:
 - een zingend mannetje (veelal vanaf een hoge plaats zoals een dakgoot) of
 - een paartje bij een potentiële nestplaats of
 - balts, paring of ander gedrag (figuur 8) waar uit geconcludeerd kan worden dat er nesten aanwezig moeten zijn.Hiermee kan worden aangetoond dat er een nest aanwezig is, maar vaak zal de exacte nestlocatie niet bekend zijn.
- ❖ waarneming van nesten door dakpannen te lichten:
 - conform Natuurkalender Vogels; ministerie LNV;
 - toepasbaar buiten de broedperiode, dat wil zeggen van 15 september tot 1 maart;
 - Let op, oude nesten worden gemakkelijk verward met recente nesten.

¹ Kennisdocument huismus, versie 1.0. BIJ 12 juli 2017

Tabel 1 Bezoeken i.v.m. vleermuis- en gierzwaluw en huismusinventarisaties

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur onderzoek	Zon op/ onder	Weer	Temp.
04-04-2017	Huismus; zingende mannetjes, nestplaatsen en schuilplaatsen	09.20-10.20	07.08/20.20	Wind gemiddeld 2 Bft Zwaarbewolkt	9 °C
18-04-2017	Huismus; zingende mannetjes, nestplaatsen en schuilplaatsen	08.50-09.50	06.36/20.44	Wind gemiddeld 2 Bft Licht bewolkt Geen neerslag	7 °C
08-06-2017	Vleermuizen: Inspectie plangebied, Kraamverblijf- en zwermplaats, zomerverblijf, vliegroute, foerageergebied	03.30 -05.30	05.20/ 22.00	Wind gemiddeld 3 Bft Half tot zwaarbewolkt Geen neerslag tijdens waarnemingen (<0,3 mm)	16.8°C
09-07-2017	Vleermuizen: Inspectie plangebied, Kraamverblijf- en zwermplaats, zomerverblijf, vliegroute, foerageergebied	22.00-24.00	05.30/ 22.01	Wind gemiddeld 2 Bft Half tot zwaarbewolkt Geen neerslag	17,2°C
17-08-2017	Vleermuizen: Paarverblijf- en zwermplaats, zomerverblijf, vliegroute, foerageergebied	20.50 -23.00	06.28/ 20.59	Wind gemiddeld 2 Bft Geheel bewolkt Geen neerslag tijdens waarnemingen	17.3°C
19-09-2017	Vleermuizen: Paarverblijf- en zwermplaats, zomerverblijf, vliegroute, foerageergebied	19.45-22.00	07.22/ 19.44	Wind gemiddeld 2 Bft Vrijwel geheel bewolkt Geen neerslag	12,0°C

4. RESULTATEN

4.1 Vleermuizen per soort

Tijdens het eerste bezoek op 8 juni 's ochtends vroeg werd vanaf 03.20 uur, het begin van de inventarisatie, in de zijtuin tussen de EMTE-supermarkt en het adres Oranjestraat 5 gefoerageerd, door een gewone dwergvleermuis. Rond 5 uur verdween deze vleermuis richting de Oranjestraat (zie fig. 5). Hij stak in elk geval de straat over, het was aan de overkant van de straat vanwege de begroeiing een beetje lastig te zien welke kant hij uit vloog. Hij ging in elk geval niet richting de dakpannen van het EMTE-gebouw aan de Oranjestraat, waar losse dakpannen liggen die mogelijk huisvesting kunnen bieden aan vleermuizen. Verder zijn er op deze ochtend geen vleermuizen waargenomen in en rondom het plangebied. Er is geen zwermgedrag waargenomen in het te slopen deel van het gebouw, en eveneens niet in de omliggende gebouwen.

Tijdens het avondonderzoek op 9 juli 2017 zijn vanaf 22.20 uur tot 23.30 uur steeds twee foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen in de zijtuin tussen het EMTE-gebouw en Oranjestraat 5. Er zijn geen uitvliegers waargenomen vanuit het EMTE-gebouw. Er is in totaal een soort vastgesteld, te weten de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)

Op 17 augustus was er redelijk veel vleermuisactiviteit. Vanaf 20.40 kwamen twee gewone dwergvleermuizen foerageren in de tuin, ten westen van het plangebied. Vanaf 21.15 kwam er nog een derde exemplaar van de gewone dwergvleermuis bij. Deze bleef ook foerageren in het tuintje. Er werd in een boom in de achtertuin van het adres Markt 20, aan de kant van de Oranjestraat tussen 21.15 en 22.45 regelmatig een roepend mannetje gehoord. Eveneens werd rond dezelfde tijd een roepend mannetje gehoord in een boom ten oosten van het adres Oranjestraat 1, tussen het woonhuis en de kerk. Er werd niet gezwerm.

Op 19 september is met behulp van de Elekon batlogger in de tuin ten westen van het plangebied geïnventariseerd en is met de Petterson D240 rondgelopen in en om het plangebied. In de tuin werd deze avond nagenoeg niet gefoerageerd, er kwam slechts eenmaal een gewone dwergvleermuis foerageren, tussen 21.00 en 21.15 uur. Wel werden in dezelfde twee bomen als op 19 september, regelmatig een roepend mannetje gehoord. In de boom in de achtertuin van Markt 20, aan de kant van de Oranjestraat was dat tussen 21.00 en 21.30, en in de boom bij de kerk was dat rond 20.45 uur. In het gebouw van de EMTE-supermarkt werden op geen van beide avonden roepende mannetjes gehoord, er was evenmin zwermgedrag.

In Tabel 2 zijn de waarnemingen van foeragerende en passerende vleermuizen per avond weergegeven.

Tabel 2 Totaal nachtelijke waarnemingen in het veld van passerende en foeragerende vleermuizen in en om het plangebied

		06-06-2016		07-06-2016		17-08-2017		19-09-2017		
		Avond		Ochtend		Avond		Avond		
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Foeragerend	Passerend	Foeragerend	Passerend	Foeragerend	Passerend	Foeragerend	Passerend	Totaal
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	1	0	2	0	3	0	1	0	7

4.2 Vleermuizen per functie

Kraamverblijven

Er is in het voorjaar 2017 rond de EMTE-supermarkt relatief weinig vleermuisactiviteit geconstateerd, er is geen zwermgedrag geconstateerd en er zijn geen uitvliegers geteld. Er zijn geen kraamverblijven geconstateerd.

Foerageergebieden en vliegroutes

In het voorjaar is er zowel tijdens de ochtendronde als tijdens de avondronde minimaal een foeragerende gewone dwergvleermuis aangetroffen in de tuin naast de EMTE-supermarkt. Ook is in het najaar foerageergedrag waargenomen, op de eerste avond redelijk veel en op de tweede avond slechts eenmaal. Er is hier sprake van een eenvoudig foerageergebied. Er is geen vliegroute geconstateerd.

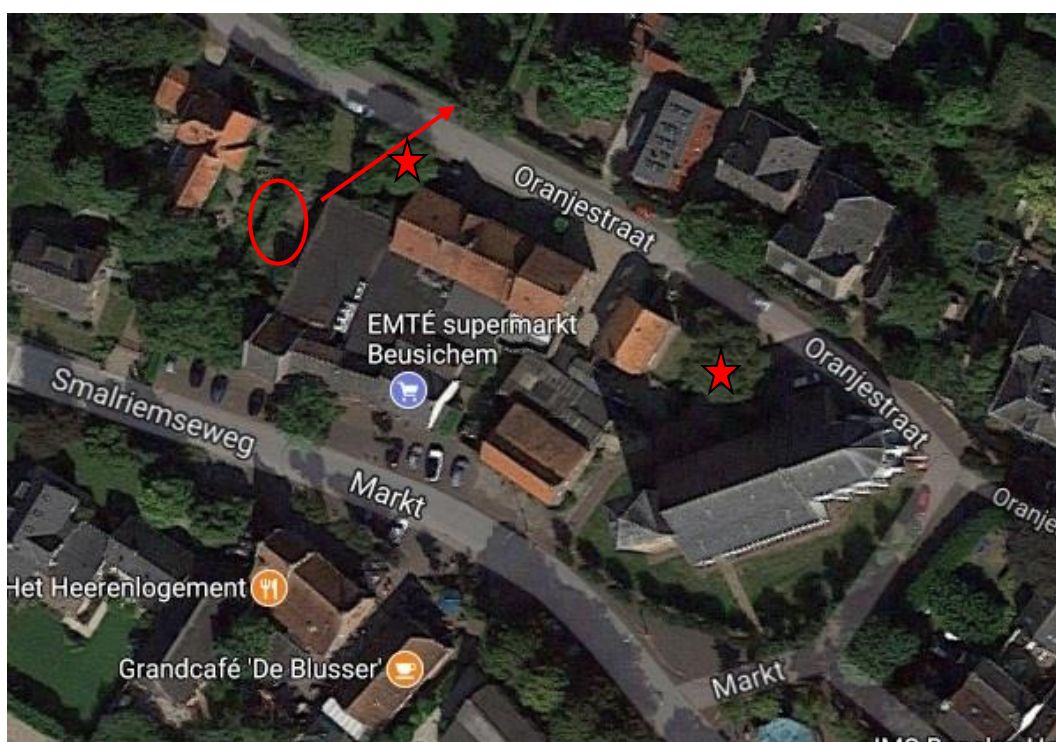

Fig 5. Vliegroutes en foerageergebieden. De rode ovaal geeft aan waar de gewone dwergvleermuizen foeragerend werden aangetroffen. De rode pijl geeft aan waar tijdens de eerste inventarisatie de vleermuis heen vloog. De rode sterren geven de plaats aan waar roepende mannetjes zijn gehoord.

Paarverblijven, zomerverblijven en winterverblijven

In het najaar zijn er op beide avonden roepende mannetjes gehoord. Deze zaten in twee verschillende bomen. De ene boom met een roepend mannetje staat in de omgeving van het plangebied, tussen de gebouwen en de kerk in, de andere boom staat in een stukje achtertuin aan de Oranjestraat, in een stuk tuin wat intact blijft. In de bebouwing binnen het plangebied zelf is geen vleermuisactiviteit waargenomen. Er zaten geen roepende mannetjes in de bebouwing en er was geen zwermgedrag. Er zijn geen paarverblijven, zomerverblijven of winterverblijven in de bebouwing aanwezig.

4.3 Huismussen

Tijdens de inventarisaties zijn geen nestindicatieve waarnemingen gedaan van huismus binnen het plangebied. Bezette nestlocaties bevinden zich wel in de directe omgeving van het plangebied, te weten:

- 6 nesten onder het dak van de vrijstaande woning op Oranjestraat 1 aan de oostzijde van het plangebied
- 1 nest onder het dak van de hoekwoning op Markt 18 eveneens aan de oostzijde van het plangebied

Tijdens de inventarisaties is eveneens gelet op (mogelijk belangrijke) schuil- en foerageergelegenheden voor huismussen binnen het plangebied. Huismussen werden enkele malen kort verblijvend aangetroffen in een korte hoog opgaande coniferenhaag op de grens van het plangebied met het erf van Oranjestraat 1a en in de enkele opgaande bomen en struiken aan de noordwestzijde van Oranjestraat 3. Locaties waar huismussen langduriger verbleven waren de dichte hagen rondom de tuinen van Oranjestraat nr. 12 en nr. 14 direct ten noorden van het plangebied, de opgaande berk en naastgelegen lage haag in de tuin van Oranjestraat 1. Voornamelijk foeragerende huismussen werden tijdens de inventarisaties aangetroffen in de tuinen van Smalriemseweg nr. 2 en nr. 4.

Voor een overzicht van de nestlocaties en (tijdelijke) verblijf- en foerageergelegenheden zie onderstaande figuur.

Fig. 6. Nestlocaties (rode sterren) en (tijdelijke) verblijfs- en foerageerlocaties (gele sterren) van huismussen in en rondom het plangebied.

5. EFFECTENBEOORDELING

5.1 Vleermuizen

Er zijn binnen het plangebied geen kraamverblijven, zomerverblijven, winterverblijven of paarverblijven aanwezig. Er zijn wel een paar roepende mannetjes waargenomen in twee in de buurt staande bomen. Deze bomen blijven intact, en staan dermate ver af van de ingreep dat het geen wezenlijke hinder oplevert voor deze vleermuizen.

Het plangebied, met name de tuin naast de EMTE-supermarkt wordt door vleermuizen gebruikt als foerageergebied, er zijn gewone dwergvleermuizen aangetroffen op alle inventarisatiemomenten. Het gaat hier echter niet om essentieel foerageergebied, er is in de omgeving ruim voldoende foerageergebied voorhanden voor vleermuizen. Door de ingreep komt de gunstige staat van instandhouding van vleermuizen niet in gevaar.

5.2 Huismussen

Binnen het plangebied zijn geen nestlocaties van huismussen getroffen. Verblijvende huismussen zijn wel aangetroffen in opgaande beplanting in het noordelijke deel van het plangebied. Deze locaties, alsook de rest van het plangebied, maken deel uit van de functionele leefomgeving voor de in de directe omgeving broedende huismussen. Deze vormen, in tegenstelling tot bijv. (de dichte hagen langs) de tuinen van Oranjestraat nr. 12 en 14 en de tuinbeplanting van Oranjestraat nr. 1 geen van essentieel belang zijnde schuil- en/of foerageergelegenheden. Met het weghalen van een deel van de opgaande beplanting binnen het plangebied ten behoeve van de toekomstige inrichting worden dan ook geen negatieve effecten voor huismussen verwacht. Ook mogelijke tijdelijke effecten (zoals verstoring door bouwactiviteiten die gepaard gaan met veel geluid en trillingen) op in de directe omgeving aanwezige verblijfplaatsen en nestlocaties van huismussen worden niet verwacht gezien de tussenliggende afstand en vrije ligging van de bebouwing. De gunstige staat van instandhouding van de lokale populatie huismussen zal geen enkel moment in het geding komen.

6. TOETSING AAN DE WET NATUURBESCHERMING

6.1 Vleermuizen

Met de ontwikkeling gaan geen vaste rust- of verblijfplaatsen, foerageergebieden of vliegroutes verloren van vleermuizen. De ingreep leidt niet tot overtreding van de Wet natuurbescherming voor wat betreft vleermuizen.

6.2 Huismussen

Met de ontwikkeling vindt geen aantasting en/of verstoring plaats van nestlocaties en/of belangrijke schuil- en foerageergelegenheden van de lokale populatie huismussen. De gewenste ontwikkeling zal dan ook niet leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming voor wat betreft huismus.

Omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens de aanwijzingen in de Soortenstandaard Huismus *Passer domesticus*. Versie 2.0, december 2014, kan worden gesteld dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd voor huismus.

6.3 Volledigheid inventarisatie

De inventarisatie is een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methodes en inspanningen is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 1.10 (Zorgplicht) van de Wet natuurbescherming voor wat betreft huismus. Wat betreft dit onderzoek heeft de initiatiefnemer dan ook gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden voor vaste rust en verblijfplaatsen, zomer-, kraam-, paar- en winterverblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroute(s).

7. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

7.1 Conclusies

Binnen het plangebied zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden of vliegroutes van vleermuizen aanwezig. Met de ontwikkeling gaan geen vaste rust- of verblijfplaatsen, foerageergebieden of vliegroutes verloren van vleermuizen. Negatieve effecten op lokale populaties vleermuizen zijn uitgesloten.

Binnen het plangebied zijn tijdens de inventarisaties geen broedende en/of territorium houdende huismussen aangetroffen in de te slopen bebouwing binnen het plangebied. Het plangebied maakt tevens geen essentieel onderdeel uit van het leefgebied van huismus. Negatieve effecten voor huismus zijn uitgesloten.

De ingreep leidt niet tot overtreding van de Wet natuurbescherming.

8. BRONNEN

Buiten aan het Werk. Houd Tijdig rekening met beschermde planten en dieren!
Brochure www.zoogdiervereniging.nl/vleermuizen

www.vleermuizenindestad.nl

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 2.0, december 2014

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Soortenstandaard Huismus *Parus domesticus* Versie 2.0, december 2014

Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*, versie 1.0. BIJ 12 juli 2017

Kennisdocument Huismus, *Parus domesticus*, versie 1.0. BIJ 12 juli 2017

